Současné úkoly veterinární medicíny

Výzvy a úkoly, které stojí před veterinárními lékaři, přiblížil předseda Odboru veterinárního lékařství České akademie zemědělských věd (ČAZV) MVDr. Martin Faldyna, Ph.D. , který je absolventem Veterinární univerzity Brno a je zaměstnancem Výzkumného ústavu veterinárního lékařství, v. v. i. Odborně se profiluje v oblasti veterinární imunologie, zejména ve studiích interakce mezi hostitelem a patogenem, antiinfekční imunologie a veterinární vakcinologie. Podílí se také na výchově pregraduálních a postgraduálních studentů na Veterinární univerzitě Brno a Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity.

Zuzana Fialová

Pane předsedo, co čeká veterinární medicínu v nejbližší době?

Veterinární medicína má vlastně dvě podoby. První je veterinární medicína tzv. zájmových zvířat. Ta se stále více podobá medicíně lidí, a to jak z pohledu diagnostických přístupů, tak z pohledu terapeutických možností. Tady je pokrok vázán na transfer poznatků z lékařství do soukromé veterinární praxe. Ta druhá veterinární medicína je součást živočišné výroby. A právě tady se objevují velké výzvy. Ty jsou částečně vyvolány politikou Evropské unie, zejména implementací strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy. Částečně nám potřebu určitých změn ukázala pandemie covidu s nabouráním výrobních procesů a dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Co jsou tedy největší výzvy vyvolané politikou EU pro veterinární medicínu v agrárním sektoru?

Obecná témata jsou dvě – boj s antimikrobiální rezistencí a zlepšení životních podmínek hospodářských zvířat. Zde je nutno říct, že spotřeba antimikrobik v zemědělství se velmi významně liší mezi jednotlivými zeměmi a Česká republika na tom ve srovnání s dalšími státy evropského ekonomického prostoru vůbec není špatně. Samozřejmě není to jenom o celkovém objemu použitých antimikrobik, ale také o druhové skladbě chovaných zvířat. Dalším faktem je, že zejména tzv. kritická antimikrobika – například cefalosporiny třetí a čtvrté generace nebo fluorochinolony – jsou více používána v medicíně humánní. Takže není úplně férové tvrzení, že zemědělská produkce je nejvíce zodpovědná za růst počtů kmenů bakterií rezistentních k antimikrobikům. Samozřejmě, existují i výjimky – např. polymyxiny, včetně kolistinu.

Je tedy prostor pro zlepšení situace ve spotřebě antimikrobik v zemědělství?

Samozřejmě, takový prostor existuje vždy. Na druhou stranu pouhé zákazy a politický tlak na snížení spotřeby bez adekvátních ekonomicky smysluplných řešení budou pouze zvyšovat napětí mezi očekávaným a ještě akceptovatelným. A tady se otvírá prostor pro výzkum, vývoj, a hlavně transfer výsledků VaV aktivit do reálné chovatelské a veterinární praxe. Jedná se o zrychlení a zpřesnění diagnostiky infekčních nemocí, definování ozdravných programů, podpora vakcinací a obecně zlepšení zdravotního stavu zvířat. Protože zdravé zvíře nepotřebuje léčbu. Jedná se ale také o hledání alternativ k antibiotikům – fágová terapie, použití rekombinantních proteinů nebo třeba rostlinných extraktů s antibakteriálními nebo protizánětlivými účinky. Důležité je udržení vysokého standardu chovatelské praxe zejména v oblasti odchovu mláďat a kontrole příjmu dostatečného množství kolostra. Samostatným tématem je manipulace se střevní mikroflórou, použití probiotik nebo prebiotik či různých krmných doplňků může potřebu antibiotické terapie významně snížit.

■ Otázky pro ...

... MVDr. Martina Faldynu, Ph.D., předsedu Odboru veterinárního lékařství České akademie zemědělských věd

Druhým zmiňovaným tématem jsou dobré životní podmínky zvířat?

Věřím tomu, že záběry nebo informace, které kolují sociálními sítěmi, jsou spíše excesy a že drtivá většina chovatelů ctí, že zvířata, která nejsou chována v dobrých podmínkách – pominu-li etický a legislativní rozměr problému – nedosahují dostatečné produkce. A to je přece důvod, proč chovatel hospodářská zvířata chová. K dobrým životním podmínkám ale nepatří jen způsob zacházení se zvířaty, zoohygiena nebo kvalitní výživa. Určitě sem patří také např. tlak na zvětšení prostoru pro zvířata. To je ale většinou otázka stavebních úprav nebo investic do chovných technologií.

Mohl byste připomenout infekce, které významným způsobem negativně ovlivňují ekonomiku chovu?

Na území České republiky se nevyskytuje většina nebezpečných infekcí, včetně např. slintavky a kulhavky, tuberkulózy skotu, Aujeszkyho choroby u domácích prasat, klasického a afrického moru prasat. Navíc, v roce 2020 byla republika uznána jako země prosta infekční bovinní rhinotracheitidy. Přesto takové infekce samozřejmě existují. V chovech skotu je to např. paratuberkulóza, která i sublinicky snižuje produkci mléka. Mléčná žláza může být také postižena mastitidami. Ty ovlivňují kvalitu mléka zvýšením celkového počtu buněčných elementů nebo bakteriálního zatížení. Jsou ale také velmi častou indikací k aplikaci antimikrobik. V chovech prasat je velkým tématem zákaz používání oxidu zinku ke kontrole poodstavových průjmů vyvolaných bakterií *Escherichia coli*. V letech 2017–2019 se na našem území vyskytlo lokální ohnisko viru afrického moru prasat u divokých prasat. Ale díky účinné spolupráci mezi Státní veterinární správou, místní samosprávou, soukromými zemědělci, místními mysliveckými sdruženími a silovými složkami státu byl virus eradikován a v roce 2019 byl České republice obnoven status země prosté. V současné době ale existuje reálné riziko, že na území ČR bude tento virus z Německa nebo Polska zavlečen znovu. Proto byly v rámci mimořádných veterinárních opatření vymezeny oblasti s intenzivním odlovem divokých prasat.

Na co se chcete ve své pozici zaměřit?

Kromě agendy spojené s touto funkcí bych rád dosáhl rozšíření členské základny odboru. Ten patří se svými 41 členy spíše k těm menším. Získat nové členy z řad zejména mladších kolegů je cestou, jak udržet kontinuitu činnosti. Pokud je ČAZV vědeckým poradním orgánem Ministerstva zemědělství, její členové navíc musí být odborníci z různých institucí, které se veterinární medicínou zabývají. Protože řešení velkých úkolů bude vyžadovat spolupráci – od výzkumu reprezentovanou Výzkumným ústavem veterinárního lékařství, v. v. i., nebo Veterinární univerzitou Brno až po instituce státní správy – Státní veterinární správa nebo Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv. Pak je zde, samozřejmě, významná role Ministerstva zemědělství – ať už z pohledu legislativního, nebo jako poskytovatele financí na realizaci projektů účelové podpory. Protože pouze takto budeme schopni čelit tomu, co je před námi. ■

roľnícke noviny

Strategický plán dostal zelenú

Podľa MP RV SR vláda schválila dokument národného významu

Vláda Slovenskej republiky v minulý štvrtok schválila Strategický plán k Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ na roky 2023 až 2027. Udialo sa tak o deň neskôr ako sa predpokladalo, keďže pôvodne mal byť schválený na riadnom rokovaní vlády, ktoré sa konalo v stredu.

Cez toto rokovanie však strategický plán neprešiel, a tak bol nakoniec schválený až vo štvrtok, pričom toto rokovanie vlády sa netradične uskutočnilo on line.

„Na strategickom pláne sme tvrdo pracovali hneď od môjho príchodu na ministerstvo. Ide o najzásadnejší dokument, na základe ktorého budú poľnohospodári, lesní hospodári či miestne akčné skupiny čerpať európske zdroje a zdroje zo štátneho rozpočtu na rozvoj vidieka v objeme viac ako 4 miliardy eur,“ uviedol na brífingu, ktorý nasledoval takmer bezprostredne po schválení strategického plánu, minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Samuel Vlčan.

Nezabudol pripomenúť ani ďalších 1,25 miliardy eur, ktoré by sa predovšetkým potravinárom a ďalším spracovateľom poľnohospodárskych komodít mohli dostať vo forme úverov.

Túto sumu úverov má vygenerovať štátna záruka vo výške 250 miliónov eur, čo pri použití už niekoľko ráz spomenutého „pákového efektu“ v pomere 1 : 5 má priniesť vyššie spomenutú úverovú sumu.

Ide o taký objem financií aký nemá v histórii nášho agrárneho rezortu obdobu, podčiarkol S. Vlčan Foto (MPV)

„Ide o objem financií, ktorý v histórii nášho agrárneho rezortu nemá obdobu,“ podčiarkol S. Vlčan, a dodal, že je presvedčený o tom, že „ak sa nám podarí tieto prostriedky efektívne investovať, potom dokážeme postaviť náš vidiek na nohy“.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MP RV SR) v následnej tlačovej správe pripomenulo, že schválený strategický plán zohľadňuje všetky priority, ktoré sú zamerané na podporu udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva a vidieka v Slovenskej republike. Z európskych zdrojov je na to vyčlenených viac ako 3,3 miliardy eur, a ďalších 865 miliónov eur predstavuje príspevok zo štátneho rozpočtu SR.

Pri príprave strategického plánu vychádzalo MP RV SR z dôkladnej analýzy silných a slabých stránok ako aj z analýzy perspektívnych odvetví agrárneho rezortu tak, ako sú definované vo Vízii spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte do roku 2035. Tento dokument, ktorý pred časom schválila vláda SR, obsahuje adresné, cielené a premyslené plány na to, ako zvýšiť výkon slovenského agropotravinárskeho odvetvia.

MP RV SR pripomenulo, že strategický plán vznikal v úzkej spolupráci so stavovskými a záujmovými združeniami na rokovaní pracovných skupín či vo verejných diskusiách, ktoré MP RV SR usporiadalo v druhom polroku 2021.

K plánom sa podľa MP RV SR v rámci pripomienkového konania mohla vyjadriť aj verejnosť. Avšak niektorí kritici nezabudli dodať, že na samotné pripomienkovanie bolo vyhradených len 5 dní.

Po minulotýždňovom on line schválení strategického plánu vládou SR bude teraz tento dokument podrobený schvaľovaciemu procesu v Bruseli.

Bohumil Urbánik

Národní zemědělské muzeum informuje

Unikátní Technotrasa

(opr) – Národní zemědělské muzeum v Ostravě je součástí projektu Technotrasa, virtuální trasy propojující unikátní místa v Moravskoslezském kraji, na kterých vás čekají výjimečné zážitky připomínající výraznou technickou a řemeslnou vyspělost severní Moravy a Slezska.

Na této stezce technického dědictví najdete třicet pět objektů, které jsou spojeny s tradicí hornictví, hutnictví, železniční dopravy, automobilového průmyslu, ale i hasičskou technikou, pivovarnictvím či vojenskou a zemědělskou historií.

Vyberte si z nabídky zajímavých tipů na výlety a objevujte surovou krásu kraje, jehož přírodní bohatství se místní lidé snažili podmanit si po celá staletí. Nechte si vyprávět autentické příběhy průmyslníků, hutníků, horníků, zemědělců, textilníků, železničářů, kloboučníků, lesníků, mlynářů či vojáků.

S novou kartou Technotrasa Card navíc za každou z placených zážitkových aktivit, které na Technotrase absolvujete, získáte různý počet bodů. Ty pak budete moci vyměnit za hezké odměny – od drobných suvenýrů přes originální trička až po softshellové bundy.

Foto NZM

Kartu získáte zdarma na pokladně NZM Ostrava, kde vám v případě potřeby i rádi pomohou s její aktivací. Body na kartu vám načtou na všech zastávkách Technotrasy buď čtečkou QR kódů, nebo chytrým telefonem. Na všech místech trasy, tedy i v muzeu, pak můžete body proměnit za vybrané odměny, případně se na jejím vyzvednutí domluvíte na e-mailu technotrasa@mstourism.cz. ■